

Ján Nemec, rímskokatolícky farár v Lieskovci, okres Humenné, sa narodil 25. januára 1911 v Šarišských Bohdanovciach ako druhý syn malého roľníka Jána Nemca (29.11.1881) a Márie, rod. Lazorovej (29.11.1886). Mal staršieho brata Andreja, mladšieho Imricha a sestru Annu. V rodnej obci rástol do desiateho roku života ako telesne pomerne slabý, ale veľmi pracovitý, svedomitý, poslušný a zbožný chlapec. V Šarišských Bohdanovciach navštevoval Ján štyri roky ľudovú školu.

Študoval na česko-slovenskom reálnom gymnáziu v Košiciach, kde 14. júna 1929 zmaturoval. Po maturite sa ako osemnásťročný prihlásil na štúdium teológie v Biskupskom seminári v Košiciach. Tu za štyri roky (v školských rokoch 1929/30 – 1932/33) ukončil päťročné štúdium teológie, kde mu pre výborný prospech bolo povolené skrátenie štúdia: po skončení druhého ročníka cez prázdniny zložil skúšky z učiva tretieho ročníka, a tak postúpil z druhého ročníka do štvrtého.†

Za kňaza bol vysvätený ako 22-ročný 29. júna 1933 v Prešove po vyžiadaní potrebného dišpenzu od kánonického veku z Ríma. Sviatosť kňazstva mu udelil košický biskup Jozef Čársky.

Prvú sv. omšu slúžil Ján 2.7.1933 v Šarišských Bohdanovciach.

Ako kaplán aj ako farár venoval sa Ján vždy iba náboženskej, mravnej a národnej výchove. Miestom jeho účinkovania boli kostol, škola, náboženské spolky a telovýchovné jednoty. Svoju pozornosť zameral na mládež a od roku 1938 bol moderátorom katolíckej mládeže okresu, Katolíckej akcie mládeže a iných organizácií.

Jeho veľkej starostlivosti sa tešili aj chudobní, zvlášť Rómovia. V záujme ich zdravia, vo vážnych prípadoch neľutoval ani vlastné peniaze. V nezištnej službe a z lásky k najbiednejším sa im usiloval vytvoriť podmienky pre život dôstojný človeka. Aby si získal ich dôveru a mohol lepšie poznať ich život, osvojil si ich jazyk natoľko, že sa im v ňom vedel prihovoriť. Túžil dvíhať životnú a kultúrnu úroveň Rómov, zlepšovať ich životné prostredie, hygienu, životosprávu a zdravotný stav. Viedol ich k tomu, aby žili v usporiadaných rodinách, aby sa riadne sobášili a žili z vlastnej statočnej práce. Budil v nich sebaúctu a odpor k žobraniu. Dbal, aby ich deti riadne navštevovali školu a kostol.

V telovýchovných jednotách v Humennom sa snažil dostať do vedenia ľudí mravných, čestných, sledujúcich dobro cvičiacich aj spoločnosti.

Ako Slovák, syn chudobných, národne uvedomelých, hlboko nábožensky založených rodičov, zdôrazňoval lásku k vlasti a staral sa o zvýšenie úrovne ľudí bez akéhokoľvek rozdielu.

Každú voľnú chvíľu venoval štúdiu. Tvrdil, že úspešnú prácu kňaza medzi veriacimi a jeho autoritu v spoločnosti nezaručuje len jeho teologické vzdelanie, ale to sa musí spájať s veľmi dôkladným všeobecným vzdelaním, zvlášť v prírodných vedách. So zvláštnou záľubou študoval filozofiu a cudzie jazyky, pre ktoré mal veľké nadanie. Aktívne ovládal jazyk latinský, maďarský, taliansky, poľský, francúzsky, český a rómsky.

Celý život Jána Nemca bol dôstojným životom kňaza svätého života, rodoľuba, muža mimoriadne nadaného, všestranne vzdelaného, horlivého, obetavého, verne slúžiaceho Bohu a národu.

„Veľký piatok ma očakáva," vyjadril sa Ján Nemec pred učiteľom Jánom Orendáčom. Rozhovor sa uskutočnil 26.8.1944 v Humennom a učiteľ netušil, že sú to prorocké slová.

Kňaz sa ocitol v nebezpečenstve života odvtedy čo ho začali navštevovať partizáni.

V posledných rokoch vojny na fare nachádzali útočište utečenci z koncentračných táborov. Ján, ktorý ako kňaz mal vždy súcit a porozumenie pre každého trpiaceho človeka a ako milosrdný Samaritán sa podľa svojich skromných možností usiloval pomôcť im, vždy prichýlil týchto ľudí bez prostriedkov a často bojujúcich o holý život. U neho sa zastavili, akoby niekým zámerne posielaní, najedli, zotavili, dostali odev a podľa možností všetko, čo na ďalšiu cestu potrebovali.

Od začiatku augusta 1944 začali prichádzať aj partizáni. Prví ruskí vojaci prišli na faru už koncom mája 1944. Prví, ktorí sa k partizánom hlásili a ako partizáni vystupovali, prišli na faru 8. augusta 1944 o jednej hodine v noci a zobrali mu celú hotovosť, vyše 11 000 korún, z ktorých časť patrila jemu, časť pomocnici v domácnosti, ostatné boli úspory a milodary na kostol v Mysline, Topoľovke, v Hudcovciach, Závadke a v Lieskovci. Farárovi pohrozili: „Ak nedáš, musíš ísť s nami!" A pri odchode: „Ak niekomu ohlásiš, prídeme po teba." Dali aj „bumašku", na ktorej bol ruský text v azbuke: „Dobrovoľne dal 6 000 Ks a nebránil sa. Viac nebrať!" Podpis: Čapajev.

V nasledujúcich týždňoch boli návštevy čoraz častejšie a opakovali sa takmer každý deň. Vždy žiadali peniaze a šaty. A tak Jánovi Nemcovi ostalo iba to, čo mal na sebe. Vzhľadom na stupňujúcu sa brutalitu partizánov voči kňazovi a blížiaci sa front navrhli farárovi jeho priatelia a domvedúca, aby evakuoval. Neurobil to.

„Nemôžem opustiť svoj ľud. Kde bude on, tam budem aj ja. Ak ostanú v Lieskovci, ostanem v Lieskovci aj ja s nimi, hoci by guľky padali ako dážď. Nariadenie pána biskupa je ostať s ľudom. Veď čo by povedal ľud, keby som ho v najťažšej chvíli nechal? Čo ak niekto bude zomierať a bude chcieť kňaza? Kňaz má byť s ľudom stále. A prečo mám odísť? Nikdy som nikomu nič zlého neurobil. Osobných nepriateľov nemám. Vždy som si plnil povinnosti ako kňaz a Slovák, a to na prospech mne zverenému ľudu. Partizáni nech berú, čo budú chcieť. A keď budú vraždiť kňazov, nech ma zavraždia pri mojich veriacich." Ján Nemec (1944)

Okolo polnoci zo 16. na 17. novembra 1944, Jána Nemca na fare prepadla osemčlenná ozbrojená skupina partizánov. Partizáni pýtali peniaze, no Ján už žiadne nemal. Prosil aby dovolili poslať domvedúcu do dediny, že mu ľudia peniaze požičajú. Oni mu však rozkázali obliecť sa na cestu. Všetci posadali na voz, kým kňaza uviazali o koňa a vliekli ho popri voze po lesných a poľných cestách osem kilometrov z Lieskovca do Žalobína. V Žalobíne partizáni menili voz. Zobudili Jozefa Toroka, ktorý ich svojimi koňmi musel odviesť až ku Girovciam.

Zastali pri rozvodnenej rieke Oľke za Polomou, kde voda zobrala most. Ján Nemec mal prejsť cez zrúbanú jelšu ako lávku miesto zničeného mosta. Od vysilenia však už nevládal. Na tomto mieste mu údermi do hlavy rozsekli lebku a dvoma ranami taktiež do hlavy ho zavraždili. Zobliekli mu vrchné šaty a topánky a v spodnej bielizni ho hodili do rieky. Jeho odev si rozdelili. Takto sa skončil pozemský život mladého, schopného, ľudom milovaného, Bohu, Cirkvi a národu verne slúžiaceho kňaza…

Ján Nemec zomrel vo veku 33 rokov, kňazom bol 11 rokov.

Správa o smrti Jána Nemca sa rýchlo rozšírila. Dvaja lieskovčania nechceli uveriť tejto strašnej zvesti, preto sa vybrali do Giroviec. Našli tam zastreleného, už z vody vytiahnutého kňaza. Odniesli mŕtveho do kostola v Polome. Na druhý deň obec evakuovali pred blížiacim sa frontom.

Medzitým sa vybral do Lieskovca otec Jána Nemca. Vidiac množstvo evakuantov bol znepokojený, prečo sa jeho syn nesťahuje. Po ceste sa od farára v strážskom dozvedel o Jánovej smrti. Rozhodol sa syna priviezť domov, skôr než dorazí front. S pomocou istého mládenca sa mu podarilo doviezť mŕtveho syna z Polomy do Maťašoviec, kde už prebiehala evakuácia. Na žiadosť miestneho farára Nemci poskytli voz a previezli syna do Vranova, kde ho uložili v kostole a odbavili pohrebné obrady. Napriek ťažkej situácii, keď nikto nevedel, čo bude zajtra, sa otec nevzdal zámeru dostať syna do rodnej obce. Obrátil sa na okresný úrad, ktorý určil, kto nebohého prevezie do Zámutova. Na poslednom úseku cesty pomohol otcovi príbuzný, s ktorým konečne dorazili do Šarišských Bohdanoviec. Tu v sobotu, 25.11.1944 po ôsmich dňoch od zavraždenia Jána Nemca slávnostne pochovali. Päť dní trvajúce prevážanie mŕtveho a zohaveného syna cez predfrontové územie vyvolalo u otca nervové zrútenie. Nespoznával ani najbližších, no nikdy nezabudol na smrť Jána. Ustavične opakoval: „Zabili mi syna, prečo ho zabili? Veď bol kňazom.“

V časoch komunistického režimu sa o vražde Jána Nemca verejne nehovorilo. Ani kňazi si netrúfali čo len spomenúť jeho meno. Nikdy sa nepátralo, kto a prečo z jednotky Čapajev zavraždil mladého nevinného kňaza. Po vojne bolo úradné vyšetrovanie vraždy zastavené a nazbieraný materiál sa stratil.

zdroj: NEMEC, Imrich. Nemôžem opustiť svoj ľud. Bratislava: Charis s.r.o., 1999. 56 s. ISBN 80-88743-26-5